

ҮЛС ТӨР

ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН СОНГУУЛЬ-2017

“ТӨРҮҮЛЖ ГАРГАСАН ХҮГЭЭ ТУЛААД БОСГООД ИРНЭ ГЭЖ ИТГЭЖ БАЙНА”

Н.ПУНЦАГБОЛД

Ерөнхийлөгчийн сонгуульд Ардчилсан намаас нэр дэвшигч Х.Баттулга оногрочт мятмар гаргарт төрөлүү нутаг Баянхонгор аймагтаа ажиллах, иргд сонгогчидтойгоо уулзлаа. Энэ сарын 6-наас эхлүүсэн түүний сурталчилгааны ажил одгөө 11 дэх аймагтаа үргэлжилж байна. Хонгор нутгийн зон олныхоо итгэлний гурвантаа хүлээж, 2004-2016 оны хооронд УИХ-ын гишүүнээр гурван удаа, Засгийн газрын гишүүнээр хөөр удаа ажилласан тэрбэр тойрогоо хамгийн их бүтээн байгуулалт өрнүүлсэн нэгэн билээ. ЗТБХБ-ын сайд байх хугацаандaa Өвөрхангай-Баянхонгор аймгийг автомаараа холбосон, Баянлиг, Буулаган сумдыг “Шинэ сум”-тай болгосон, Баянхонгор аймаг дахь Баруун бүсийн худалдааны төвийн ашиглалтад оруулсан, аймгийн төвийн болон, аймаг тойрсон хатуу хүчинтэй автозам тавьсан гээд түүний санаачлан сэдэж, бодит ажил хэрэг болгон зүйлийг дурдаад дусахгүй. Хамгийн гол нь баянхонгорчуудад монгол хүн хийж бүтээж, хөгжжик дэвжих нутаг орондоо сайхан амьдарч болдгүй харуулж, итгэл урам өгч чадсан нь түүний хамгийн том гавьяа билээ. Тиймдээ ч нэр дэвшигч Х.Баттулгыг нутгийн зон олон нь хүндэтгээд дүүрэн хүлээн авсан юм.

M MINFO.**МОНГОЛЫН МЭДЭЭ**

19 дэх жилдээ

Ерөнхий эрхлэгч: С.ГАНТОГОО

Орлогч эрхлэгч: Ч.ЧУЛУУНЦЭЦЭГ 99189158

Хариуцлагатай нарийн бичгийн дарга: Э.ЭНХЦЭЦЭГ 90873012

Ахлах редактор: Б.ӨНӨРТОГОТОХ 88006842

Шуурхай мэдээлэл, эрэн сурвалжлах алба: Н.ПУНЦАГБОЛД 88096454

Улс төр, гадаад мэдээлэл, эдийн засгийн алба: Б.ӨНӨРТОГОТОХ 88006842

Гэрэл зүрхийн алба: Г.АРГУУЖИН 96017873

Компьютерийн алба: Б.ГАНЗОРИГ 99998796

Маркетинг, зар сурталчилгааны алба: Н.АЛТАНЦЭЦЭГ 99173710

Захиалга, борлуулалтын алба: М.ДАВАДУЛАМ 99042510

Э.САЙНЗАЯА 99197866

Дугаарыг эрхэлсэн Б.ӨНӨРТОГОТОХ

Улсын бүртгэлийн дугаар: 907300528
Индекс: 100757Редакцийн хаяг:
Улаанбаатар хот. Сүхбаатар дүүргэг. Чөлөөт хэвлэл сан /Хэвлэлийн хүрээлэн/.
2 давхар. 209, 211 тоот

“Монголын мэдээ” сонины редакцид эхийг бэлтгэж, “Чөлөөт хэвлэл сан”-ийн хэвлэл үйлдвэрт хэвлэв.

Бидний Баянхонгор аймагт ирэх үеэр аймгийн төвийн гол зам дагуу дараалан зогссон дэмжигч олны цуваа гурван км гаруй үргэлжилж байсан юм. Ийнхүү нутгийн олон нь хүндэтгээд дүүрэн хулээж авсны дараа нэр дэвшигч Х.Баттулга Монгол Улсын Баатар Норийн Жамбаа агсын хөшөөнд хүндэтгэлтэй үзүүлж, цэцэг орсожсон юм. Үүний дараа иргэд, сонгогчидтойгоо уулзаж, мөрийн хөтөлбөрөө таницууллаа. Аймгийн Цэргээдэх хүрээнд 10 минга шахам хүнийг цуглуулсан байгаа уулзалт УИХ-ын гишүүн, Ардчилсан намын дарга С.Эрдэнэ, аймгийн Ардчилсан намын дарга Д.Ширмэн, Баян-Овоо сумын уугул, Соёлын гавьяат зүтгэлтэн Д.Сосорбарам, УИХ-ын гишүүн асан Ц.Оюунгэрэл, Мэргэжлийн сумгийн их аварга Аасчёрюү Д.Цагвардорж тэргүүтэй албаны хүмүүс оролцсон юм. Иргэдийн зүгээс нэр дэвшигч Х.Баттулгатай холбоотой эндээ гүжир гүтгэлэг, доромжлолыг огтхон ч тохижуу, нутгийн хүдээд итгэл төгс байгааг нь зөв гэж хэлнэ. Боловсролын талаар ярж байгаа, харлуулж гэж зүтгэж байгаа тэр хумус үнэхээр их төөрөгдж байна. Мэдлэг, боловсролтой, дипломтой ч зүрх сэргэлгүй хүнээр ях юм бай. УИХ-д нэг тойргоос гурван, дөрөв дэвшиэн, шугаа орноодоо юу ч хийж бүтээгээгүй хүн онөөдөр Ерөнхийлөгчид нэр дэвшидээд ч явж байна. Бид хийгүй Ерөнхийлөгчтэй байж үзсэн, хэйтэй Ерөнхийлөгчтэй байж үзсэн, хэлдэг Ерөнхийлөгчтэй байгаа одоо хийдэг Ерөнхийлөгчтэй болно.

Д.Сосорбарам: Шүүх, цагдааг хараат бус ажиллах нэхцэлөөр хангаж чадах хүн

/Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын уугул, Соёлын гавьяат зүтгэлтэн/

Г.Цэрэндорж: Хэлсэн шигээ хийдэг Ерөнхийлөгчтэй болмоор байна

/Ахмад зуфаач, МоАХ-ны анхдагч/

-Юуны өмнө хонгорчууд та бүхэндээ ганцхан зүйл захиж хэль. Баянхонгор олон янзын нийтийн, узэл санаа, байр суурь, шашин шүтэгээд байгаа биз ээ. Энэ удаад Монголын төрийн тэргүүнд нутгийнхаа хүүг олон тийш харалгүйгээр өроосоо Баянхонгор гэж ганцхан нам болоод санаалаа огчихоорэй л гэж хүсье. Би хувьдаа Х.Баттулгын хэлж бүйд бүрэн дүүрэн итгэдэг. Үнэхээр ч гурван сагуалаа сайхан байхын эсрэг 30-аад гэр бүл л байна шүү дээ. Дээрэмчин, тонтуулцын үйлдэл эцэстээ ил цагаандаа гарлаа шуу дээ. Гадаад төлоөлж энд уг хэлж байгаадаа баяртай байна. Өнөөдөр баянхонгорчуудын хувьд найман зууны түрийн тохиогоогүй үйл явдал болж байна. Энэ юу вэ гэвэл манай нутгаас төгрөг гарсан эх оронч, ажилсаг, чин шударга хүү Төрийн тэргүүнд нэр дэвшигч байна. Миний зүгээсэн болалдаж болохгүй алтан боломж гэж үзжэй байна. Өөрсдийгээ боловсролтой гэж ойлгодог зарим нэг хүн Battulgaаг боловсролгүй хэмээх Цаашдаа ч тэмцэх чадалтай,

ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДАЛ

БОАЖЯ Мэргэжлийн хяналттай хамтран ажиллана гэв

Б.ЭРХЭС

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар хамтран ажиллах санамж бичигийн байгуулав. Санамж бичигт БОАЖЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга Ц.Цэнгэл, МХЕГ-ын дарга, Улсын ерөнхий байцаагч Н.Цагаанхүү нар гарын үсэг зурлаа. Энэ үеэр БОАЖЯ-ны Төрийн нарийн бичгийн дарга Ц.Цэнгэл Монгол Улсын Үндсэн хуульд газар, түүний хэвлэлий, ой, ус, амьтан, ургамал болон байгалийн бусад баялаг гагцхуу ард түүний мэдээлд, төрийн хамгаалалтад байна. Иргэн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, орчны бохирдол, байгалийн тэнцэлд байдал алдагдахас хамгаалуулж эрхтэй гэж заасан байгаа. Иймээд Байгаль орчны тухай хуулиар шаардлагын хянгасан байгаа хамгаалагчид Байгаль орчны хяналтын улсын орон тоо бага, ур чадвар хамгаалтгүй зэрэг шалтгаалан Захиргааны зөрчил буураагүй. Нөгөө талаас хяналт тавьж буй байгууллагуудын уялдаа холбоо хамгаалтгүй зэрэг нь нөлөөлж буйг дурдсан бөгөөд хоёр талын

чадвартай, сэргэл зүрхтэй хүн. Гагчхуу ард түмэн нь жаахан дэмжээд огмоор байна. Дээр нь шүүх, цагдаа, прокурорын байгууллагуудыг хараат бус, хууль эрхээний нохцэлийг нь бурдуулж чадна гэж харж байгаа. Эзний алба эзлэгдээд гэдэг. Эргээд буухгүй юм шиг төрийн ондр дээд алба тушаал хашиж байхдаа эдгээр байгууллагуудыг эрх ашигланаа хүрээнд утсан хүхээлдэй шиг удирдан чиглүүлж бүх хүн олон. Эзэст нь гэм зэмгүй мянган хүний хэлмэгдүүлж, хяхаж хавчиж байна. Нотлогдоогүй хэргийн төлөө ял зэм оноодог, зовоодог, байнгын дарамтад яруулдаг байдал гарын хээрхэн хүний гараар хийгдэж байна. Энэ хүн эл бусармаг байдлыг өөрөө амсч байгаа учраас шүүх, цагдаа, прокурорыг хараат бусаар ажиллах нохцел боломжоор хангахыг гол болгож байгаа.

**Ц.Оюунгэрэл:
Монголын төр ганхаж байна**

/УИХ-ын гишүүн, ССАЖ-ын сайд асан/

-Д.Сосорбарам ах хэлж байна. “Улс төр гэдэг их заильтай” гэж. Улсторчид ялах магадлалтай хүний санаалыг яаж хуваах ээ. Энэ төлөөд Монголын төрийн тэргүүнд нутгийнхаа хүүг олон тийш харалгүйгээр өроосоо Баянхонгор гэж ганцхан нам болоод санаалаа огчихоорэй л гэж хүсье. Би хувьдаа Х.Баттулгын хэлж бүйд бүрэн дүүрэн итгэдэг. Үнэхээр ч гурван сагуалаа сайхан байхын эсрэг 30-аад гэр бүл л байна шүү дээ. Дээрэмчин, тонтуулцын үйлдэл эцэстээ ил цагаандаа гарлаа шуу дээ. Гадаад төлоөлж энд уг хэлж байгаадаа баяртай байна. Өнөөдөр баянхонгорчуудын хувьд найман зууны түрийн тохиогоогүй үйл явдал болж байна. Энэ юу вэ гэвэл манай нутгаас төгрөг гарсан эх оронч, ажилсаг, чин шударга хүү Төрийн тэргүүнд нэр дэвшигч байна. Миний зүгээсэн болалдаж болохгүй алтан боломж гэж үзжэй байна. Өөрсдийгээ боловсролтой гэж ойлгодог зарим нэг хүн Battulgaаг боловсролгүй хэмээх Цаашдаа ч тэмцэх чадалтай,

хамтны ажиллагаагаа улам бүр нягтралах шаардлагатай байгааг хэлсэн юм. Харин МХЕГ-ын дарга, Улсын ерөнхий байцаагч Н.Цагаанхүү хоёр тал хүрээлэн бүй орчныг хамгаалахад урьдчилан сэргийлэх буюу соён гэгээрүүлэх алжыг түлхүү хийж, хэрэгжүүлэх тэргүүтэй шаардлагатай байгаад дурдсан. Ийнхүү хамтран ажиллах санамж бичигт байгуулснаар байгаль орчны салбарын хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хуулийн хэрэгжилтийг хамгаалахад чиглэлээр үйл ажиллагаагаа явуулах юм. Талууд хамтны ажиллагааныхаа зорилтогддог Ундын хууль, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, байгаль орчны багц хуулиид, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомж, Монгол Улсын

яарагаа баянхонгорчуудыг харж байгаа. Өнөөдөр Монголын төр ганхаж байна. Ийм эзэгээгэй үед баянхонгорчууд төрөө, төрөлж гаргасан хүүгээ тулаад босгоод ирнэ гэдэг итгэлтэй байна.

Ард түмнийг хамгаалах шүхэр болж яваарай гэв

Тэгвэл нэр дэвшигч Х.Баттулгын монгол түмэнтэйгээ хийж буй уулзалт очигдэр Говь-Алтай аймагт үргэлжилж байна. Говь-Алтай аймгийн АН-ын дэд дарга Г.Чинбат Говь-Алтайчуд хэзээнээс нааш хийсэн ажилтай, хэлэх утгээ хүний дэмжиж ирсэн билээ. Өнөөдөр тийм л нэг Засагт ханы хох харчнуудын ног нь энэ удаагийн Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн өмнө эрх баригчид олон сайхан амлалт огсон. Гэвч өнөөдөр амлалтаасаа ухарсан, хэлснийхээ эсрэг зүйлийг хийж байна. Хүхэд бүрт монголын үргэлжлүүлэн өгнө гэж амласан ч хэлсэндээ хүрээгүй. Монголын оршиж уу, эс оршиж уу гэдгийг шийдэх түүхэнд сонголт байж магадгүй ээ. Өнгөрсөн жил УИХ-ын сонгуулийн өмнө эрх баригчид олон сайхан амлалт огсон. Гэвч өнөөдөр амлалтаасаа ухарсан, хэлснийхээ эсрэг зүйлийг хийж байна. Тэд асуудлыг яаж ийж шийдэж байгаад ажлыг урагшнуулдаг. Ажил яаж хийх гэхээд мөнгө байхгүй байна. Тийм учраас би Battulgaаг монголд шунал нь арилсан хуний хувьд дэмжиж байгаа юм. Тэр дэлхийн аварга болж явсан самбо бөхийн тамирчин хүн. Тамирчин хүн улс орныхоо төлөө ялж тэмцэж, ажиллах чадаг аваагээд оглогсон байдаг. Тийм учраас би Battulgaаг монголд шунал нь арилсан хуний хувьд дэмжиж байгаа юм. Тэр дэлхийн аварга болж явсан самбо бөхийн тамирчин хүн. Тамирчин хүн улс орныхоо төлөө ялж тэмцэж, ажиллах чадаг аваагээд оглогсон байдаг. Тийм учраас би Battulgaаг монголд шунал нь арилсан хуний хувьд дэмжиж байгаа юм. Тэр дэлхийн аварга болж явсан самбо бөхийн тамирчин хүн. Тамирчин хүн улс орныхоо төлөө ялж тэмцэж, ажиллах чадаг аваагээд оглогсон байдаг. Тийм учраас би Battulgaаг монголд шунал нь арилсан хуний хувьд дэмжиж байгаа юм. Тэр дэлхийн аварга болж явсан самбо бөхийн тамирчин хүн. Тамирчин хүн улс орныхоо төлөө ялж тэмцэж, ажиллах чадаг ава

Дугаарын **60** мөр
“Абсолют”
нэг, биш ээ

Үргэлжлэл.
Түрүүч нь I нүүрт

Дэлхий нийтээрээ хүнсний аюулгүй байдалд онцгой аяхаарал хандуулж байгаа энэ цаг уед чанар, стандартын шаардлагыг хангахгүй бараа бүтээгдэхүүн оруулж ирэн жижиглэнгээр худалдаалах болсон байна. Мөн заалны зохион байгуулалт муу, барааны нэр төрөл цөөн, сонголт муу эзгийг онцлон дурдах нь зөв байх. Үйл ажиллагааг явтуулж байгаа талбай нь ч стандартын бус учраас хадгалалтын онцгой нохцел шаардлагыг йогурт, сэндвич, савласан шингэн суу, хүүхдийн тэжээл, сок зэрэг бүтээгдэхүүнүүд хадгалалтын хугацаа дуусахаасаа омно муудсан байдал тухай иргэд гомдоллон ярих болжээ. Энэ нь тэр хэрээр үндэсний үйлдвэрлэгчдэд хүндээр тусч буй нь мэдээж. Түүчин ТЕГ-аас хэрэгжүүлж байгаа нэмүү өргтгийн албан татварын буцалбар болох “И” баримт буюу иргэнд олгох баримтыг ТЕГ-т бүртгүүлж баталгаажуулхагүй байгаа нь хууль бус үйлдэл биш гэж үү.

Тодруулдаж, бараа бүтээгдэхүүн худалдан авсан кассын баримт нь НӨАТ-ын бар кодтай хэдий ч түүнийг баталгаажуулж гэхээр Аж ахуйн нэгж бүртгүүлэлгүй байна гэх мэдээллийг огех болсоор лав хоёр сарын нүүр үзэж буй. Ногоотгайхүүр, “Абсолют” сүлжээ дэлгүүрийг Монголын эдийн засагт, монголчуудын одор тутмын амьдралд дэм болж байгаа гэж бодохгүй байна. Учир нь Монгол Улсад үйл ажиллагааг явуулдаг атлаа Улаан-Үдэд бүртгэлтэй, хувь хүний орлогын албан татвараа Буриадад төлдөг байх жишигээний. Тэгээд ч “Абсолют” групп Улаан-Удийн Хотын зөвлөлийн хамгийн баян гишүүн, бизнесмен Инидира Шагдарвагийн хувийн омч гэж дуулсан. Эрхэмсэг хатагтай 2006 онд “Абсолют” группыг байгуулж, зөвхөн Буриад улсад 20 гаруй дагууртж Эрхүү, Өвөр Байгальд үйл ажиллагаагаа явуулдаг ОХУ-ын томоохон сүлжээ дэлгүүрийн нэг ажээ. Монголчууд шинжээн, сохиных зүйлд дуртаж. Тэр утгаараа орос хүнсний дэлгүүр буюу “Абсолют” руу цагаан сараас хойш цувсан хэвээр. Наадмын маргаашаас хонжил гудсаар ачиж аваад хөдөө, орон нутгийг зорж таарна. Зам зуур, үз нь боломжийн гээд “Абсолют”ыг сонгох дамжигүүтгүй. Тэр хэрээр орлог нь суга осно. Гэвч аян замын ургад муудж, хөгцөрсон хүнсний бүтээгдэхүүн идэж хэрэглээд эрүүл мэнд, амь насаараа хохирвол хариуцлагыг нь хэн хүлээх билээ. Ингээд бодохоор “Абсолют” монголчуудын найдвартай тунни болж эсчэд би хувьдаа эргэлзэж эхэлсэн. Ушигч та ч баталгаатай газраас хүнсний бараа бүтээгдэхүүнээ худалдан авч эрүүл мэнд, амь насандаа хариуцлагатай хандаарай.

ҮЗЭЛ БОДОЛ

УЛСТӨРЧИД НЬ ГҮЙЛГА ГҮЙЖ, АРД ТУМЭН НЬ “ТОМ ЖЕРРИДСЭЭР”...

Үргэлжлэл.
Түрүүч нь I нүүрт

Тэр ч байтугай манай улсын иргэдийн дундаж цалин 959.1 мянган төгрөг гэж байна, очигдрийн байдлаар. Гэтэл иргэн нь ийм ондor орлоготой, орхийн тосвийн орлого нь оёодо цойлж буй хэр нь улсын төсөв нь байнга алдагдалтай гардаг гажигтай. У нь иргэн баян бол ус ч баян баймаарсан. Улсын тосвийг тэр “ондөр” орлоготой хүмүүсийн татварын мөнгөөр бүрдүүлдэг биз дээ. Харин зарцуулалт, зориулалт энэ тэрийн нь сайн хянааж байхгүй бол манай эрх мэдэлтэй нохцэд яаж л бол яаж бужиглуулах нь тодорхой болчиход байгаа юм. Тэгээд бас болоогүй ээ, “Чиний тавсан оригийн дарах гэж би их зовх байна” гэсэн утгатай мэдээлэл хийж байгаад л өмнөхөсөө давуулаад зээл авна. Авсан зээлээ юунд яаж зарцуулсан бэ гэхээр “Фроо төлсон” гэдэг ганцхан харинулттай. Дарсан гээд байгаа ерний дун нь дээшээ оссон үү гэхээс буурун гэж огт байхгүй. Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, УИХ-ын дарга, гишүүд бүтэээрээ гадаад айлчлалаар явхадаа энд тэндээс данданд монголтойгаастай. Гадны сайтуудаар биднийг “Түйлгачин Монгол Улс” гэж нэрэлчихээд, оровдсон ёнго аястай нийтлэлийг өглөө, оройгүй л бичиж байх юм, хөөрхий. Хатуухан хэлэхэд, улстөрчид гадагшаа очихдоо “Манай улс хөрөнгө оруулалтыг дэмжих таатай бодох барина” хэмээн хуурай амлачихаад араас нь “Монголд эдийн засаг хүнд байна. Тийм учраас мөнгө зээлээч. Тэгвэл босод ирэх гээд байна” эсвэл ил цагаандад гарч “Буцалтгүй тусламж үзүүлэх” хэмээн шуудхан тулгах муухай монгол араанинг үзүүлдэг болжээ. Энэ нь тив дэлхийн гутамишиг болж байгааг бодохоор эгэл иргэний хувьд эмзэглэж, бичихээс өөр шид алга. Эрх мэдэл байдагсан бол ингээд шийдээч, хөрөнгө оруулагчдад хоосон найдвар биш нүдэнд хардаж, гарч баригдахийг боломж санал болгооч, улстөржилтөөс үүдэж гацсан төслөө урагшаа ходилгооч хэмээн ганц сайн ташуурдахсан. Даанч тийм боломж нь эгэл иргэн бидэнд хаалгтай. Харин эрх мэдэлтнүүдэд хөзөр нь байсан ч нүүдэл хийхээс хойшино сууж, хөзөроо дэлгэсэн нэгнийгээ улс төрийн зорилгоор барьж хорьдог, буруутгаа шүүдэг болов. Тэр ч байтугай улсын эдийн засгийн гол багана болсон Төвбанктайгаа тэрсэлдэж, ялан тогтоол үйлчилгээд довчигнож явна, улстөрчид.

Ийм байхад энэ улсад хэн итгэх билээ. Ажил хийсэн нэгнээ адалдаг, хийсэн бүтээснийг нь баллуурдаг, нэгхэн сонгуулийн “жижигхэн” пиарын төлөө Төвбанкаараа түг тахиж орхидог хүмүүст итгэх тэнэг хүн эдэлхийд лавтай байхгүй биз ээ. Тиймдээ ч төрийн томчууд нь гүйлгээраа гүйк, улстөрчийн сайхан амлалтын эхэнд “хөөрөнгө оруулагчдын итгэлийг сэргээж, улсынхаа эдийн засгийг аварна гэсэн” амлалт мөнхөд хадаасаа байж бололтой. Бур дамжуулж гэжэд даанч дэндүү нь “Манай улсын нас залуу, бул чаадтай, эрүүл саруул, эрхтэн бүтэн иргээд танайд “боолын хөдөлмөр” хийлгээмэр байна. Визгүй болгоод өгөөч” хэмээн хэдэн үе дамжуулан гүйж суух юм. Ногоо улс нь зөвшөөрөхгүй байхад ч гүйгээд л байдал арчагчийг байдлаасаа төрийн томчуудаа маань огтхон ч ичихгүй нь гайхалтай шүү. Өр зээл тавих аргаар орж ирж буй монгө ч багагүй бартaa саадыг давдаг болсон нь Монгол Улсын нэр хүнд ямархуу хэмжээнд хүрснийг харуулах болов уу. Хамгийн сүүлийн жишигээ дурдаад ОУВС-гийн хотолборт хамрагдах гэж суудал дээрээ хэд ч эргэв. Гэтэл эдийн засгийн осолт нь 17.6 хувь хүрч, алтан жорлонд юу яхаас буцахгүй л ашиглах аялгах байсан тэр цагт санал тавьсан болгон нь сая сая амдолларыг зүгээр шахуу л өгчижэд байсныг худлаа гэж хэлэхгүй байлгүй. Харамсалтай нь энэ сайхан цаг ард үлджээ. Гадаадын хөөрөнгө оруулагчдын зарим нь хэдийн манай дээдсүүдийн муухай монгол араншиг гадарладаг болж, эргэж харахгүйгээр одсон нь тодорхой болов, энэ хугацаанд. Бур “Монголчууд зээл аваадаа л хөөрөнгө оруулагчаа сонссон дүр үзүүлдэг. Эргэж хараад мартдаг” гэдгийг ч сануулдаг болсон гэнэ лээ, бусадаа.

Харин монголчуудад тоож байгаа ч юм алга. Популистиуд нь гудамжиндаа гараад л орижж чарладаг, улс төрийн намууд түүгээр нь тогтолцуй хийж, ашиг сонирхлын зорилю хамгаалж, хийрхэн хэвээр. Энэ бүхий эцэст энгийн номхон иргэд хохирч, ард түмэн туйлын ядуу амьдарч байна. “Хүчт шонхор” захаас жижигтэн изэрт нохойн хоол худалдан авч хоногийн хоолоо залгуулдаг иргэд ч бий болжээ. Бүр 60 гаруй сая толгой малтай Монголын их буян хаачив гэж дуу алдаар, булууны ясъыг монгөө төлөөд авах эрх угүй. Гэтэл иргэдийн амьдралт ийнхүү түйлдэж, ажилгүй, орлоготой байгаа нь эрх баригчад огт хамаагүй бололтой. Уг нь тэднийг Монголын эдийн засгийг фөд нь татах, улс алс улс ширгээд түгээж ч бүлэг болгоно гэж итгэсэндээ ард түмэн сонгосон юм. Харин одоо эдийн засаг хаачив. Дээрээс нь хүн хүндээ итгэх, хүн ёсны амьд харилцаа хаачив. Бүгд царцаж, зарим нь бур мостеж, зогсоги байдалд орсон. Улс төр гэдэг бирд энэ улсыг хүн ардтай нь, хөөрөнгө баялагтай нь, газар шороотой нь юутай хээтэй нь залгиж байна. Дэлхийн баячууд, долларын тэрбумтнууд үгээгүй ядуу хоосон амьдрал дундаас босч иргд намтар түүх зөндөө бий.

Харин Монголд ийм боломж угүй. Одоо улс төрийг ч улстөржүүлэх, дотроос нь цэвэрлэх цаг иржээ. Ингэж байж л энэ улсын эдийн засгийг улстөрчид нэртэй бирдийн савраас салгаж, аврах гарц байна. Талхаха таллаж иджэж, тарчигхан амьдралтайгаа зууралдаж байгаа нь зөвхөн бидний л буруу. Талхны монголийн төлөө төрийн эрхээ худалдаж, эх оронч гэсэн хийрхээс үүдэн хөрөнгө оруулагчдыг үргээж байгаа нь бидний л буруу. Бурууг бусдаас хайж одоо болсон байжтай. Дотоодын хэрүүлээ гадагш дэлгэж сухын оронд эдийн засгaaа эмнэлгээс гарахаа цаг болсон юм биш үү, улстөрчид фө. Гүйлгээ хийж ханасан баймаар. Алийн болгон эдийн засаг сэхээний тасгас гарч энгийн тасгат шилжээ гэсэн хоосон чамирхлаа улстөржих суух билээ.

НЭЭЛТТЭЙ ДУУДЛАГЫН ХУДАЛДААНЫ ЗАР

“Төрийн омчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2017 оны 05 дугаар сарын 16-ны одрийн 240 дугаар тогтооолоор УАЗ – 3962 маркын автомашиныг нээлттэй дуудлагын худалдаагаар худалдахаар шийдвэрлэв.

1. Дуудлагаар худалдах хөрөнгийн танилцуулга

д/д	Автомашины марк	Улсын дугаар	Үйлдвэрлэсэн он/ ашиглалтад орсон он	Худалдах доод үнэ	Дэнчингийн хэмжээ
1	УАЗ - 3962	4355 АРА	2006/2006	2,000,000	500,000

2. Дуудлагын худалдааны ерөнхий мэдээлэл:

Дуудлагын худалдаа болох хугацаа	2017 оны 07 дугаар сар 05-ны 15:00 цаг
Дуудлага худалдаа болох газар	“Архангай аймгийн Автотээврийн төв”
Худалдах доод үнэ	2,000,000 төгрөг
Дэнчингийн хэмжээ	500,000 төгрөг
Худалдах, худалдан авах гэрээний ерөнхий нохцол	Худалдан авагч нь дуудлага худалдаагаар худалдан авсан эд хөрөнгийн үнийг 14 хоногийн дотор төлнө.
Дэнчинг байршуулсан данс	Хүзээн авагч байршилдаг: “Архангай аймгийн Автотээврийн төв” Банкны нэр: Төрийн банк Дансны дугаар: 340004009911

3. Дуудлагын худалдаанд хүсэлт ирүүлэх

Дуудлагын худалдаанд оролцох хүсэлтийг 2017 оны 07 дугаар сар 04-ны 12:00 цаг хүртэл Архангай аймаг, Эрдэнэбулаг сум, 7 дугаар баг, Автотээврийн төвийн байранд хүлээн авна. Хугацаа хоцорсон хүсэлтийг хүлээн авах боломжгүйг анхаарна уу.

4. Худалдах хөрөнгийн талаар мэдээлэл авах

Дуудлага худалдаагаар худалдаах хөрөнгийг үзэж болох бөгөөд холбогдох мэдээллийг 99338856, 94112900 дугаарын утсаар авч болно.

АЯНЫ БОГЦ

АЯН ЗАМЫН ТЭМДЭГЛЭЛ

ШИ ЖИНЬПИНИЙ НУУЧГААР

— Торгоны замаараа дэлхийд
танигдсан Нинбо —

Үргэлжлэл,
Түрүүчин №113 (4727), №114 (4728) дугаарт

Ч.ЧУЛУУНЦЭЦЭГ

Дэлхийд дөрөвт бичигддэг усан боомт Нинбо хотын баҳархал. Ханжоу хотоос автобусаар гурван цаг давхийд л хүрнэ. Цэлийн тайлд бэлчил баг, бод малын албан ч зам зуурт тааралдаагүй. Шавар тагзны суурин дээр шинээр сундэрлэж буй орчин цагийн барилга байшин, давхар зам, хaa нэг цагаан будааны талбай л нүдний үзүүрт жирэлэн онгорно. Хараа цуцам энгүй уудам тал, гаднхын нүдний хужирлах таван хошуу мал зөвхөн миний Монголд л байдал аж. Ийн бодож, унтаа сэргүүний хооронд зүүрмэгжэл явсаар нэг л мэждээд Нинбо хотод хүрсэн байлаа. Далайн эргийн хот болоод тэрийн халуун орны бүгчим агаар, тогтолцоо усны эхүүн үнэр хуурай газрын бийдэнд содон байлыг яав гэж. Төд удалгүй замаг үнэртэсэн орчинд дасч орхисон. Тэнд бол амьдраад л байх юм билээ. Хөгжил дэвшүүрээ Ханжоу хотоос ялгагдаа зүйл алга. Шил дарааг сундэрлэсэн орчин цагийн барилга, цэцэг навч гээд орчин цагийн хотод байх ёстой бүх зүйл тэнд буй болжээ. Цагаан будаа тариалдаг байсан хижигхэн хот байсан гэхэд явуулж бид бүү хэл XX зууны төгсгөлөөр төрсөн замалчууд нь ч үнэмшигүй болсон гэж дуулдсан. Гудамжаар нь дэлхийн брэнд болсон тээврийн хэрэгсэл, мотоцикл хөөр сүлжилдээд л. Негоотгүүр, Ханжоу, Нинбо хотын охид бүстгүйчүүд цаанаа л царайлаг. Далайн зөөлөн уур амьсгалтай болоод тэр байх. Монголын сэтгүүлийд хотоос хот, хүндлээ хүндлэл дамжин явсаар дээр чухас дурдсан дэлхийд алдартай усан боомтын захиргаан дээр ирж. Ганцхан компании үйл ажиллагаагаа явуулдаг гэхэд үнэмшил муутай санагдам 58 давхаршилж байшид төхөнжээ, усан боомтын захиргаа. Гэхдээ дэлхийн 250 гаруй улс орны 600 гаруй усан боомтой усан замаар холбогдож, тэдний ачаа барааг нааш цааш зөөдөг гэхээр хүлээн зөвшөөрхөөс аргагүй. Бидний

бөгөөд 2010 онд олон улсын биржид хувьцаагаа гаргажээ. Номхон далайн бус нутгийн ачаа тээврийн 80 хувийг дангаараа гүйцэтгэдэг аж. Уншигч танд сонирхуулахад, дэлхийд дөрөвт ордог гэхээр хүчин чадлын хувьд ямар нь ойлгомжтой. Ганцхан жишээ хэлэхэд, 15 секунт тутамд нэг чингэлэх хаа нэг тийш ачигдах эсвэл боомт дээр бууж байдаг гээд төсөөл дөө. Сард 21 сая чингэлэг Нинбо боомтоор дамждаг байна. Хятад улсад алдартай 100 мянган тонн жижигт усан онгоц Нинбогор овоглогддог. Ачаа тээвэрлэгтийн 60 хувийн нефтийн бүтээгдэхүүн дангаараа ээлдэг нь дэлхийд энэ узуулалтэрээ тэргүүлдэг гэсэн үт. Нефтийн хамгийн том усан онгоц мөн л эдийн. Өнгөрсөн 2015 онд 71,545 тоннын жижигт 15 давхар иргэний зориулалтын усан онгоц үйлдвэрлэн далайд гаргасан тухай мэдээллийг сонссон дараа боомтын үйл ажиллагаатай газар дээр нь танилцсан. Хүйтран хүрхрэх далайн шир ус монголчлудыг ч дэлхийтэй холбодгүйг сонч зогсох сайхан байлаа. Боомтын усан зогсоол дээр хэдэн зуун мянгаараа давхарлаастай байх чингэлгүүд дотор Тяньжиний боомтоор дамжин Улаанбаатар руу ачигдах ачаа байж л байгаа даа.

Хөгжлийн хурдад тань атаархах юм аа

Монголын сэтгүүлчдийг нутаг буцах сонсоонтой холбогдуулан Нинбо хотын удирдлагууд төр, захирагчныахаа ордонд хүлээн авч уулзав. Далайн эргийн хижигхэн хотын захираганы байр G-20 уулзалт болсон ордонос тохижилт энэ тэрээрээ ялгагдах юм алга. Хэмжээ нь л жижиг болохсун биш. Хотын орлогч дарга МСН-ийн ерөнхийлөгч Б.Галаадрид тэргүүтэй Монголын сэтгүүлчид Нинбо хотод хүрэлцэн ирсэнд талархал илэрхийлээд хотынхоо талаар мэдээлэл огсөн юм. Тэд 20 гаруй хоногийн омно

Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын зхирагч С.Батболдын урилгаар Улаанбаатар хотод албан ёсны айлчлал хийгээд ирсэн тухайгаа уулзалтын эхэнд ошолж байв. Хөх мөрний гурвалжин бүсэд багтах энэ хот долоон сая 800 мянган хүн амтай гэнэ. Эдийн засгийн хувьд улсдаа дээгүүрт бичигддэг гэдгээрээ тэрбэр бахархаж, Нинбогийн брэнд болсон усан боомт дэлхийд дөрөвт эрэмбэлэгдэж байгааг дахин, дахин онцолжсон. Тэрбэр цааш нь Нинбо хот хурдаатгайгаар хөгжих байгаа нууцыг төмөр зам, усан замын тээвэрлэлтгийн эдийн засгийн эргэлтэд бүрэн дүүрэн оруулж чадсан явдал гэж тодорхойлно лээ. Өөрөөр хэлбэл, Хөх мөрний урсацыг усан боомт руу татаж чадсаныа дэлхийн олон оронтой усан замаар холбогдоод зогсохгүй тэдний ачааг хүссэн газарт хүргэж огч байгаагийн бүян гэж хэлж болох аж. Хотын орлогч дарга “буян” гэж монгол ухаанаар хэлэгүй ч утга нь тийм байсан. Үнэхэрээ ч Нинбо хотын олон улсын худалдаа, аж үйлдвэрийн томоохон бүсийн хэмжээнд хөгжүүлж чадсан Бээжинийн бодлогыг магтахгүй гээд ялтай. Үүрч дүүрээд эх оронд авч

ирж болдог чингэлэгтэй ачаа бол монгол хүний 13 мэхийг хэрэглээд талыг нь ч атугай тэгнээд ирэх байлаа. “Цагаан хэрэм”-ийн цаана шинэ цагийн Хятад улс дэлхийт хөгжлөөрөө тэргүүлэх аянд “морджээ”. Түүнийгээ “Нэг зам-Нэг бүс” нутаг цаашлаад бизнесийн хөгжлийн инновацийн хэмээн тодорхойлсон нь ийм учиртай юм байна. Хоёр мянган бэрээс ганзаглаж ирсэн аяны богдоо задаллаа. Уншигч та нэгийг бодож, хөөрөг эргэцүүлсэн гэдэгт найднам. Та ч бас бидний араас Ши Киньпиний нутгаар явж, торгоны замыг дэлхийд дахин сануулсан инновацийн хөгжилтэй танилцаад иррээрэй.

Ханжоу-Нинбо-Бээжин.

ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН СОНГУУЛЬ-2017

“Эвийн хадагтай ээжүүг” С.Энхболдыг дэмжлээ

Ерөнхийлөгчийн сонгуульд МАН-ас нэр дэвшигч Миеэгомбын Энхболд дунд сургуульд байх үеэсээ л олны итгэлийг хүлээж, хариуцлагатай алба хашиг явсан гэнэ. Учир юу гэвэл, нийслэлийн 10 жилийн нэгдүгээр дунд сургуулийн тавдугаарангид сураалцаж байхдаа аж ахуйн даргаар сонгогдон, таван жил хариуцлагатай гүйцэтгэсэн талаар түүний ангийн багш Эрдэнэчимэг ярилаа. Тэрбэр 1982 оны төгсгөгч М.Энхболд биен даасан, эв нэйдлийг эрхэмлэгч, удирдагч сургач байсан хэмээн хүүхэд ахуй насны дурсамжаас нь сохлоо. М.Энхболд эхинэр Ж.Туяацэгч нар арван жилийн нэг ангийнхан. Түүний эхнэр сургуулийн сургачдын зөвлөлийн

даргын үүргийг гүйцэтгэж явсан гэнэ лээ. Тэднийг сургач үеэс нь мэдэх ангийн багш Эрдэнэчимэг М.Энхболд итгэл даах хүн хэмээн тодотголо. Энэ сайхан дурсамж, Ерөнхийлөгчид нэр дэвшигч М.Энхболдын мөрийн хөтөлбөрөө таницуулах “Эвийн хадагтай ээжүүд” уулзалтын үеэр хүн бүрийн сэтгэлийг хөдөлгөж, уухайн түрлэгээр хүч нэмсэн юм. Энэхүү уулзалтад Монгол орны дөрөвнө зүг, найман зовхиж ажиллан амьдарч сургачаа эмэгтэйчүүдийн төлөөлөл хүрэлцэн ирэхийн зэрэгцээ тэднийг төрд төлөөлөн сургачаа УИХ-ын гишүүн Д.Оюунхорол, М.Оюучимэг, Д.Сарангэрэл, Б.Саранчимэг, Б.Үндермаа, Г.Мөнхцэцэг, Ц.Гарамжав,

Б.СУМЬЯА

Сант марал сангаас Монголын нийгэм, улс төр, Эдийн засгийн байдлын талаар олон нийтийн санал бодлын шинэ судалгааны дүнг “Ардчилалын гуравдугаар чуулганы”-ын эзэхэд, иргэд одор тутмын сониноос “Зууны мэдээ”, “Одийн сонин”, “Өнөөдөр”, “Монголын мэдээ” гэсэн дөрөн сонинд хамгийн их итгэдэг байна.

Судалгааг гуравдугаар сарын 10-наас гуравдугаар сарын 30-ны хооронд явуулсан бөгөөд Улаанбаатар хот болон Завхан, Хэнтий, Архангай, Төв, Өвөрхангай, Дорнговь аймгуудын нийт 1200 иргэний хамруулжээ. Тэдийн ихиж нь буюу 53 хувь орт сонин уншидагт гэж хариулсан бол боловсролын төвшингөөр илүү иргэд ихэвчлэн сонин уншидаг гэсэн байна. Харин одор тутмын сонин дундцаа дээрх дөрөн сонинд илүүтэй итгэдэг хэмээн хариулсан талаар Сант марал судалгааны байгууллагын захирал Л.Сумати мэдээллийн

ХБНГУ-ын Конрад-Аденаур-Сангийн Монгол дахь суурин төлөөлөгчийн газар, Удирдлагын академи Арицилалын гуравдугаар чуулганы “Чөлөөт, хараат бус хэвлэл мэдээллийн ардчилал дахь үзүүлэлт” сэдүйн дор Тушин зочид буудлын соёмбо танхимд хамтран зохион байгуулж байгаа юм. Чуулганы “Конрад аденаур” сангийн Монгол дахь суурин төлөөлөгч Даниэль Шмюкинг, ХБНГУ-ас Монгол Улсад сугаа онц бөгөөд бүрэн эрхт Элчин сайд Стефан Дүппэл, Удирдлагын академийн захирал Саркытын Зульфикар нар болон хэвлэл мэдээллийн салбарын 200 гаруй төлөөлөгчид оролцлоо.

ОНЦЛОХ МЭДЭЭ

Иргэд “Монголын мэдээ” сонинд итгэж байна гэв

ОНЦЛОХ ХУУДАС

Speak out

ТЭД СОНГУУЛИА ӨГНӨ, ТА Ч БАС ӨГӨӨРӨЙ

Б.ДАВАА

Жилээс жилд залуусын сонгуульд оролцох идэвх буурч байгаа. Тиймээс манай сонин нийгмийн хариуцлагын хүрээнд сонгуулд оролцох нь яагаад чухал, тэр дундаа залуус яагаад саналаа өгөх хэрэгтэй болох талаар олны танил эрхмүүдийн байр суурийг сонирхлоо. Бид аль нэг улстөрчийг дэмжсэнгүй. Гагцхүү сонгуулийн идэвх сайн байгаасай, залуус улс төрийн идэвхтэй байгаасай, төрийн тэргүүнээ сонгоходоо өөрсдийн дуу хоолойгоо хүргэсэй гэсэн үүднээс энэ удаагийн булангаяа бэлтгэлээ.

Б.Тамир: Иргэний үүргээ биелүүлж саналаа өгнө

/Монголын сагсан бөмбөгийн холбооны ерөнхийлогч/

-Дөрвөн жилд нэг удаа хуулиар олгогддог улсын төрийн тэргүүнээ сонгох сонгуульдаа оролцож, саналаа өгнө. Улс эх орныхоо ирээдүй хойч үе, хөгжил цэцэгэлтийн толоо, оногогийн нийгмийн илүү сайн сайхан болгохын толоо иргэний үүргээ биелүүлж саналаа охог болно. Дэмжижбуй нэр дэвшигч байгаа. Залуустаа, бодож байж, зөв сонголт хийгээрэй гэж уриалгаар байна. Таны, миний үзэгний үзүүрээс бидний ур хүүхдийн маань ирээдүй хамаарах учраас тэр. Монголчууд изг үеэ бодвол сонгуульд нэр дэвшиж байгаа хүмүүсийн морийн хөтөлбөрийн нь ушиж танилцаад, уулзалт цуглаанд нь очиж юу ярьж байгааг нь сончж байж сонголтоо хийдэг болсон. Аливаа зүйлд уг суурьттай хандаж болсон учраас энэ удаагийн төрийн тэргүүнээ сонгох сонгуульд хариуцлагатай хандаж, сонголтоо хийнэ гэж найдаж байна.

Э.Мөнхтөр: Ирээдүйнхээ төлөө сайн бодож сонголтоо хийгээрэй

Н.Отгонбаатар: Би саналаа өгнө

/Холимог туланааны спортын тамирчин/

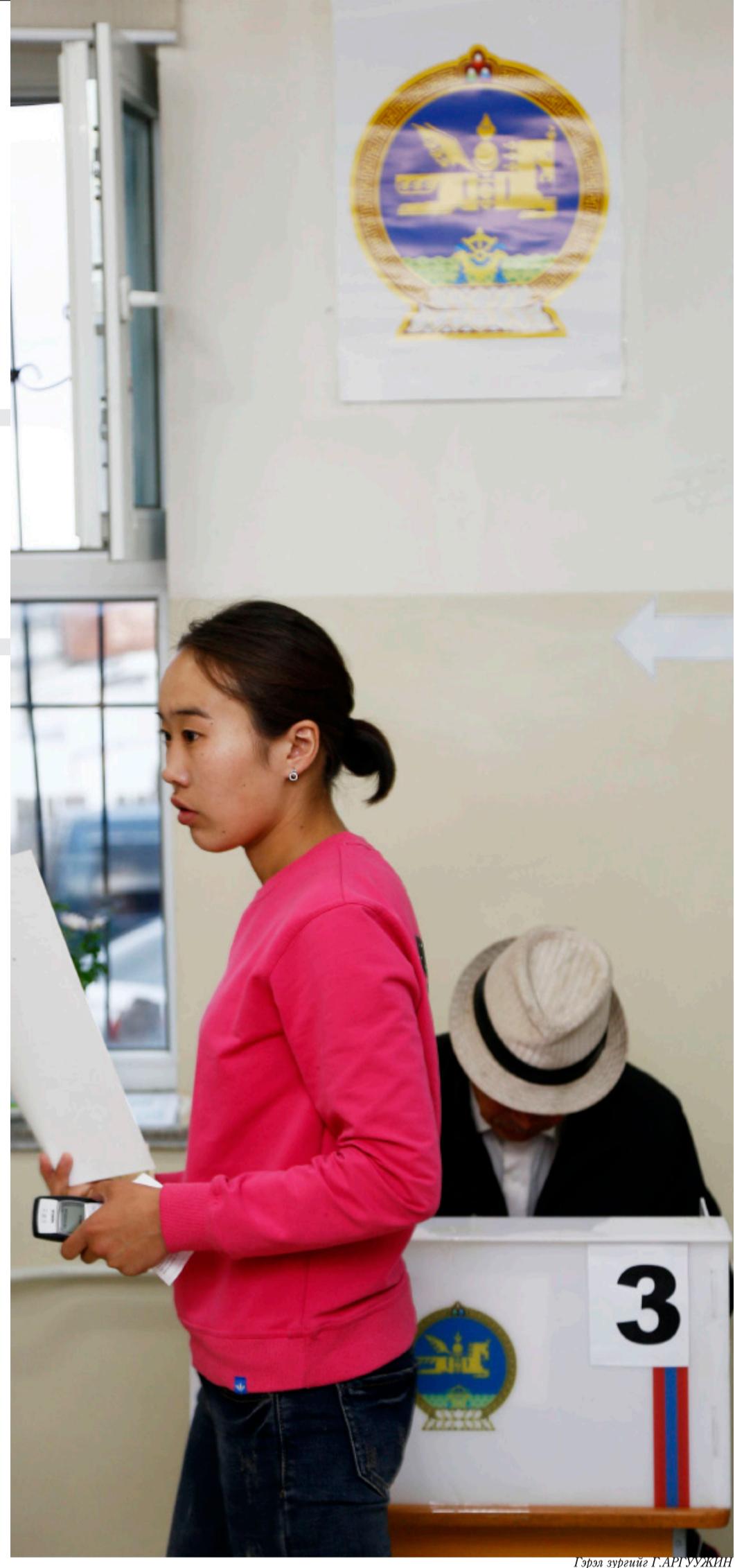
/СТА, Жүжигчин/

-Сонгуулиа өгнө өө. Сонгууль өгөх эсэх нь залуус бидний эрх ч, Үндсэн хуулиар олгогдсон сонгох эрхээ эдлэнэ гэдэг нэг талаар үүрэг, хариуцлага. Тийм учраас ирээдүйгээ харж, үр хүүхдийнхээ төлөө сайтар, бодож тунгааж байж сонголтоо хийх хийгээрэй гэж уриалмаар байна. Хүн өөрөө нийгмийн амьтан. Нийгмийн харицаанд оролцож, амьдарч буй учраас яах аргагүй улс төрийн идэвхтэй байхыг цаг үе биднээс шаардаж байна. Илүү сайн сайхан ирээдүй, үр хойчийнхао амьдралын толоо сайтар бодож, тунгааж саналаа өгөөрэй. Ирээдүй сайн сайхан амьдрал, эх орны минь хөгжил цэцэгэлэйт зөвхөн таны, миний, бид бүгдийн гаргутучир залуусаа үүргээхамсарлаж, сонгуульдаа идэвхтэй оролцоцгоо.

М.Нарантуяа: Амьдарч буй нийгмээ илүү сайхан болгохын тулд сонгуулиа өгнө

/Дуучин/

-Би мэдээж сонгуулиа өгнө. Хүн бүр л үр хүүхдийнхээ ирээдүй, амьдарч буй нийгмээ, өөрсдийн ахуй амьдралаа илүү сайн сайхан байгаасай гэж хүсдэг. Харин тэрхүү хүссэн нөхцөлүү бүрдүүлэхэд нөлөөлөх нэг хүчин зүйл нь сонгуульдаа идэвхтэй оролцох юм гэж би бодож байна. Залуус улс төрийн идэвхтэй байх нь цаашдаа хэрхэн амьдрах вэ гэдэгтээ хувь нэмэрээ оруулж байна гэсэн уг шүү дээ. Нүдэн балай чихэн дулийн юм шиг явж явчихад нийгэм улам бүр муудаж, амьдрал ахуйд нь нөлөөлөөд иржээр удисторчдийг дэмий хашгичик, харааж зүхэх биш, өөрсдийнхөө хүсэл мөрөөдөл бүхий тэр нийгмээ цогцлоохын тулд зөв дуу хоолойгоо хүргэдэг, зөв шаардлага тавьдаг байх хэрэгтэй. Бас өөрсдийн гэсэн оролцоотой байх хэрэгтэй болов уу. Тиймээс нийт залуустаа Монгол Улсын тав дахь төрийн тэргүүний сонгох сонгуульдаа идэвхтэй оролцохыг уриалж байна.

Гэрэл зурагийг Г.АРИУЖИЙН

Т.Ганбургэд: Нэг хүний ч гэсэн санал чухал

/“Авьяаслаг тонголчууд” шоуны шилдэг оролцоги “Пароди” хамтлагийн жүжигчин/

-Би Ерөнхийлөгчийн сонгуульд оролцож, саналаа өгнө. Залуус Монголын ирээдүй учраас дуугүй байж хэрхэвч болохгүй. Өөрийн санал бодлоо чөлөөтэй илэрхийлж, Үндсэн хуулиар олгогдсон эрхээ эдлэн сонгуульдаа оролцох хэрэгтэй. Хэдхэн хүний хүйвалдан луйвраар эх орон минь одроос өдөрт, жилээс жилд дордсоор байгааг бид нүдээрээ харж байна шүү дээ. Тийм учраас л саналаа өгөх хэрэгтэй юм. Нэг хүний ч гэсэн саналаар дутнаа гэж сонгуульдаа идэвхтэй оролцох хэрэгтэй. Эх орноо Монголоор нь авч үлдэхийн тулд

бидний дуу хоолой маш чухал. Залуус бид зөв зүйлийг олж харж, зөв зүйлийг дэмжиж, харин бурууг зоригтгийг шүүмжилж, нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцдог болмоор байна. Хэрэгтэй, хэрэггүй бичиглэвтээр үзэж, хэрэлдэж талцаж байнаас ядаж улс эх орныхоо төлөө дуу хоолойгоо нэгтгэдэг байна. Сошиал сүлжээгээр сүүлийн үед бүтэх бүтэхгүй юм ярьсан хүмүүсийн бичлэгийг их үзүүлжээ. Гэвч тэдгээр нь хүүхэд, залууст лав сайн үлээр дуурайлалт үзүүлэхгүй. Үүнийгээ болих хэрэгтэй. Хэн нэгний сэтгэлээ шингээж гаргасан дуу, уран бүтээлийг болохоор огт үзэхгүй. Арай л биш. Залуусаа муу зүйлийг улам дэвэргэхийн оронд сайн сайханд нэгнийгээ уриалмаар байна. Нийгмээ өөрчлөхийн тулд, зөв зүйл рүү зөв уриалга гаргах шаардлага нэгэнт бий болжээ. Бидийн оролцоо эх орни хөгжил дэвшилд чухал үүрэг гүйцэтгэх учраас энэ сарын 26-нд заавал өөрийнхөө сонголтыг хийгээрэй.

MINFO.

Тал нутгийн цахим мэдээлэл

ДУГААРЫН СУРВАЛЖЛАГА

байдал бидний нүдэнд ил байхад хээзэ болтол гэр хорооллын хүүхдүүдийг гээх вэ. Гэр хорооллын гээгдсэн хүүхдүүдийн нэг одрийг сурвалжлахад ийм байна. “Монголын мэдээ” сонин эрхэм ушигч танд хүргэж буй уг сурвалжлахаад бидний гурав дахь удаагийн сурвалжлаага билээ. Өмнөх дугаарт “Ясны хугарал гамшигийн хэмжээнд хүрчээ”, “Стандартгүй тоглоомын талбайн “хамгаалагчгүй” хохирогчид” нэртэй сурвалжлагыг хүргэсэн. Ингээд гэр хорооллын хүүхдүүд юу хүсч байгааг измэлт хачиргуй хүргэе. Тэд ийн хүсч байна. Хуулийн дагуу 18 нас хүрээгүй хүүхдийн зургийг эцэг, эхийн зөвшөөрлгүйгээр хэвлэлд гаргадаггүй учраас бид энэ удаа хүүхдүүдийн зургийг нийтэлсэнгүй.

**О.АНУДАРЬ: МАШИН
ЗАМД ОЙРХОН
ТОГЛОДОГ БОЛОХООР
ОСОЛД ОРОХ ГЭЭД
БАЙДАГ**

/15 настай, БЗД, ХХII хороо/
-Би найзуудтай ихэвчлэн гар бөмбөг тоглодог. Манай Алтан-Өлгийн оршуулганы урд нэг тоглоомын талбай байгаа. Өнгөрсөнжилийннаймдугаарсард ашиглалтад орсон. Гудамжиндаа тоглоо гзхэр машин их явдал болохоор аюултай. Ялангуяа жаахан дүү нар тоглож байгаад анзаарахгүй байх хооронд машинд дайруулчих гээд их хэцүү. Харин тоглоомын талбай нээгдсэнээр жаахан дүү нар тоглоо газартай болсон. Манай дүү авран настай, тавдугаар ангид сурдаг. Би гэр хорооллын хүүхдүүдэд маш гол тоглоомын талбай барьж огөөсэй гэж хүсч байна. Яагаад гэвэл, хүүхдүүд тоглоомын талбайгүй учраас машин замын ойролцоо гудамж, талбайд тоглодог. Үүнээс болж автомашини осолд орох магадлалтай. Орсон хүүхдүүд ч байдаг юм, манийн эн хавьд. Ихэвчлэн эрэгтэй хүүхдүүд машин зам дээр хөлбөмбөг тогло, дутай унадаг. Тэр их аюултай санагдаг. Гэхдээ хүүхдүүд тоглоомын талбай, гоё замгүй учраас машин замын ойролцоо тоглоохос өөр аргагүй.

**Д.ИДЭРБАТ: ТЭГШХЭН
ГАЗАР АМЬДРАХЫГ Л
ХҮСЧ БАЙНА**

/Доюон настай СБД, XVIII
хороо/

-Би тэгшхэн газар амьдралыг л хүсч байна. Манай гэр уулан дээр байдаг. Уулын зам тэгшхэн биш хазгай. Тийм болохоор дутуй унахад маш хэцүү байдаг. Хазгай газраар тормос байхгүй дутуй унадаг. Би дүгтэйгээ хамт тоглодог.

**Б.БААСАНДОРЖ: ИЖ
БҮРЭН ТОГЛООМЫН
ТАЛБАЙТАЙ БОЛМООР
БАЙНА**

/12 настай СБД, XVI хороо/

-Манай гэрийн ойролцоо тоглоомын талбай байдагтгүй. Харин сагсны шийд л бий. Тэнд олон хүүхэд ирж тоглодог. Учир нь тэр хавьд байгаа ганц тоглоо газар нь тэр. Сагсны шийднээс зайдуу гэртэй хүүхдүүд ч ирдэг. Би гэр хорооллын хүүхдүүдэд зориулж гоё иж бүрэн тоглоомын талбай барьж огөөсэй гэж хүсч байна. Манай сагсны шийдийг тоглоомын бага наасны хүүхдүүд тоглоо газаргүй болчихдог. Том хүүхдүүд нь тоглодог. Ер нь манай энд тоглоо газар байхгүй.

**Б.БАТ-ОРГИЛ: ТОГЛОХЫН ТУЛД СУРГУУЛЬ
РУУТАА ЯВДАГ**

/14 настай, СБД, Бэлх/

-Гэр хороололд тоглоо газар байдагтгүй. Хэрээ тоглох болбол автобусанд суугаад сургууль руугаа явдаг. Сургуулийн хашаан дотор тоглоомын талбай байдаг юм. Ингэж яввахад нь их хэцүү, аюултай байдаг. Машин зам гарах шаардлагатай. Миний дүү 12 настай. Би тоглоодоо дүүгээ дагуулж явдаг. Би дутуй унах талбайтай, дутуй зам барьж огөөсэй гэж хүсч байна. Одоогор дуу бид хөёрт унадаг дутуй байхгүй л дээ. Гэхдээ ав, ээж хөёрт удахгүй авч огно гэсэн. Бидэнд тоглоо газар огт байдагтгүй болохоор гэрийнхээ гадаа л өөрсдийгөө аргалаад тоглож байна.

**С.ЭНХЖАРГАЛ: ТОГЛООМЫН ТАЛБАЙТАЙ
БОЛВОЛ МАШ ИХ БАЙРЛАНА**

/Есон настай, БЗД, Алтан-Өлгий/

-Би найзуудтайгаа хашаандaa тоглодог. Найзуудтайгаа хамт тоглоо тоглоомын талбайтай болохыг хүсч байна. Хэрээ тэгвэл маш их баярлана. Энэ хавьд тоглоомын талбай байдагтгүй болохоор машин замаар дутуй унадаг.

**Т.ТЭЛМҮҮН: ХҮҮХЭД ХӨГЖҮҮЛДЭГ
СУРГАЛТЫН ТӨВТЭЙ БАРИАСАЙ ГЭЖ ХҮСЧ
БАЙНА**

/14 настай, БЗД, ХХII хороо/

-Алтан-Өлгийн оршуулганы урд талд нэг тоглоомын талбай бий. Би тэнд дүү нартайгаа тоглодог. Би гэр

ДОРНОГОВЬ АЙМАГ

Дорноговь аймгийн наадам ирэх сарын 28-нд эхэлнэ

Монголын уламжлалт үндэсний их баяр наадам ирэх сард болно. Энэхүү баярыг улсын хэмжээнд тэмдэглэхээс гадна аймаг бүр орон нутгатгаа зохион байтуулдаг уламжлалтай. Тэгвэл Дорноговь аймгийн наадмын төв гарчээ. Тус аймгийн Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар “Аймгийн баяр наадам”ыг 2017 оны долдуугаар сарын 28, 29-ний өдүүдэд тэмдэглэхээр болжээ. Мөн сумдын баяр наадмыг доорх өдүүдэд тэмдэглэгэн өнгөрүүлэхээр шийдвэрлэсэн байна.

72 өрхийг эрчим хүчээр хангажээ

Дорноговь аймгийн Засаг даргын “Хөгжлийн төлөө хамтдаа” уйл ажиллагааны хотолборт цахилгаан эрчим хүчний хангамж, хуваарилалт, сүлжээг хэрэглэгчийн эрэлтэй тулгуурлан олон улсын техник технологийг нэвтрүүлэн шинчлэлт хийж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх тухай тусгажээ. Үнтэй холбогдуулан Сайншанд сумын 72 өрхийг цахилгаан, эрчим хүчтэй болгосон байна. Тодруулбал, зорилтын хүрээнд Сайншанд сумын дерөв болон долдуугаар багийн Бадрах хороололд амьдардаг 72 айлыг цахилгаан эрчим хүчээр хангажээ. Бадрах хороололд бие 6кВ, 0,4 ЦДАШ, 160 кВа дэд станц барих ажлыг “Цапрах ног” ХХК гүйцэтгэн хүлээлгэн өгсөн байна.

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ

Хүүхэд ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт гаргалаа

Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд “Насанд хүрээгүй хүний ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт”ыг ААН, албан байгууллага, олон нийтийн сургалчилсан таниулах ажлыг зохион байгуулж эхэлжээ. Мөн Хүүхдийн эрхийн тухай, Хүүхэд хамгааллын тухай, Гэр бүлийн хүчинхийн эхэлжэлтэй тэмцэх тухай хуулиудыг олон нийт болон байгууллагуудад сургалчилжээ. Эл үйл ажиллагааг аймгийн Прокурорын газар, Лицер сургач академи хамтран зохион байгуулсан байна. Өрхийн амьжирааг дээшлүүлж, ядуурлыг бууруулсан хүүхдийн хөдөлмөрийг багасгана хэмээн төрөөс үзжж байгаа аж. Жил бүрийн зургадугаар сарын 12-ны одрийг “Хүүхдийн хөдөлмөрийн эсрээ дэлхийн одор” болгон тэмдэглэн ирсэн. Манай улс оноо дөр 11 дэх жилдээ энэхүү хүүхдийн хөдөлмөрийн эсрэг одрийг тэмдэглэн өнгөрүүлж байна. Үйлсэн хэмжээнд 72 мянга гаруй, Сэлэнгэ аймгийн хэмжээнд нийт 480 гаруй хүүхэд хөдөлмөр эхрэлж байгаа статистик мэдээ бий. Энэ бол өнгөрсөн жилийн тоо бөгөөд хүүхдүүд ар гэртэй гачигдал, хундрэлээ шалтгаалан зайлшгүй байдлаар болон албан шахалтаар хөдөлмөр эрхэлдэг ажээ.

ЭМГЭНЭЛ

ЖАМБЫН ДАШДОНДОГ (1941-2017)

Монголын их утга зохиолын нэрт зүтгэлтэн, Монгол Улсын төрийн шагналт, Соёлын гавьяат зүтгэлтэн, хүүхдийн зохиолт Жамбын Дашидондог 2017 оны зургадугаар сарын 9-ний одор таалал тогсож, үгийн урлаг, номын өртөнцийд хүнд гарз тохиолоо.

Жамбын Дашидондог нь Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутаг Шувуутын голд 1941 онд төржээ. Тэрээр Булган аймгийн 10 жилийн дунд сургуульд 1948-1958 онд, Монгол Улсын Их Сургуульд 1958-1963 онд суралцах тогссон монгол хэл, уран зохиолын багш мэргэжлийт, сөйлийн салбарт тодорч гарсан үндэсний шилдэг сохижэн байлаа.

Тэрээр Булган аймгийн Хувьсгалт залуучуудын эвлэлийн хорооны хөдөрлүүгээр нарийн бичгийн дарга, “Залуу үе” сэтгүүлийн нарийн бичгийн дарга, “Залуучуудын үнэн” сонины ерөнхий эрхэлч, “Пионерийн үзүүн” сонины ерөнхий эрхэлч, Монголын зохиолчдын эвлэлийн хорооны Хүүхдийн зохиолын зөвлөлийн тэргүүн, Хүүхдийн кино студийн редактор, Монголын радионийн редактор, “Би Би Би” сонины эрхлэгч, Монголын хүүхдийн соёлын сангийн тэргүүнээр ажилласаа байсан сэтгүүл зүй, утга зохиолын гарамгай зүтгэлтэн байлаа.

Жамбын Дашидондог нь 17 настай дунд сургуулийн сургач байхдаа “Аргатай хүү” номоо улсын хэвлэлээр анх хэвлүүлснээс хойш хагас зуу гаруй жилийн түрш хүүхдийн уран зохиолын олон шилдэг бүтээл туурвиж, 100 гаруй ном хэвлүүлжээ. Тэрээр “Аав Ээж Би”, “Морьт үлгэр”, “Чуулун домог”, “Өргөө”, “Аранзал зээрд”, “Гурван марал” зэрэг бүтээлээрээ хүүхдийн яруу найргийн шинэ хэлбэрийн бүй болгож, яруу найргийн онгоц алгутай гүн сэтгэлгээнд үргэлжилсэн үгийн зохиол туурвисан Монголын орчин үеийн утга зохиолын нэгэн ондor багана болсон уран бүтээлч байсан юм. Түүний бүтээлийг гадаадын ушигчид ихээжэн сонирхж, 33 ном нь хилүүн чанад хэвлэгдсэн байна. Жамбын Дашидондогийн бүтээл нь олон үеийн монгол хүүхдийг бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, үндэсний хэл, сөйл, түхээ эрхэмлэл дээдэлдэг иргэн болгон төлөвшүүлэх үйлсэд үлэмж их хувь нэмэр оруулаасаа байна.

Жамбын Дашидондог уран бүтээлээ туурвижын зэрэгцээ 1991 оноос Монгол Улсынхаа 330 суманд очиж, 200 мянга гаруй хүүхдэд ном бүтээлээ таницуулсан, номын өртөнцийн нууцын тулхуургийг аттуулж, 100 мянга гаруй багш, ава эзжэйтэй уулзан хүүхдийг номоор хэрхэн хүмүүжүүлэх тухай тусгажээ. Мөн сүүлийн 24 жилийн түрш нүүдлийн номын сан аялуулж 137 мянган километр замыг туулсан нь алс нутгийн хүүхдүүдийг номоор дамжуулан хүмүүжүүлэх үйл оруулсан түүний томоохон хувь нэмэр нь болно. Түүнчлэн анх санаачлан зохион байгуулсан “Уран жиргээ” улсын уралдан нь одоо ч амжилттай үргэлжилсээр байжээ.

Монголын төр түүний авыас, хөдөлмөр, бүтээлийг өндөр үнэлж, “Монгол Улсын Төрийн шагнал”, “Монгол Улсын Соёлын гавьяат зүтгэлтэн” цолоор шагнажээ. Мон тэрээр Японы Осака хот дахь Олон улсын хүүхдийн утга зохиолын институтын хүндэт өргөмжлэл, Дэлхийн урлаг соёлын академийн шагнал - “Дэлхийн гарамгай яруу найрагч” алтан медаль, Олон улсын хүүхдийн номын зөвлөлийн IBVY-Asashi шагнал зэрэг ирэх хүндэтгэй шагнал хүртэж байжээ.

Монголын уран зохиолын өртөнцийд билэг оюуны гэгээн мөрөө арилшигүй үлдээж, хүүхэд багачуудын хайрлан хүндэх, дээдээн бишрэхийн болгээдл-үлгэр дуурайг болсон их зохиолчийн бүтээсэн гавьяатай ўйлс, сод авыас, гэгээн сэтгэл, эгэл даруу, нохорсог төрх нь эрдэм номыг эрхэмлэн дээдэлдэг Монголын ард түмний сэтгэлд үүрд монхрон үлдэх болно.

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ, М.ЭНХБОЛД, Ж.ЭРДЭНЭБАТ
Л.ЭНХ-АМГАЛАН, Ж.БАТ-ЭРДЭНЭ, Г.ЧУЛУУНБААТАР, Ц.БАЯРСАЙХАН,
М.ОЮУНБАТ, З.БАТЗОРИГ, Б

